

Predátor folyóiratok

A nyílt hozzáférés kapcsán fontos problémaként merül fel az úgynevezett predátor - más néven parazita vagy ragadozó - folyóiratok kérdése. Az open access megjelenésével egy időben bukkantak fel olyan folyóiratok, melyek kizárólag anyagi haszon érdekében keresik fel a kutatókat és a tudományos háttér hiányában működtetik folyóirataikat, kihasználva a kutatók tudományos teljesítménykényszerét.

Ha egy kutató predátor folyóiratban jelenteti meg cikkét, meg van a veszélye annak, hogy azt a cikket nem tudja majd komoly tudományos folyóiratban újra publikálni. Tudományos munkásságára sem vet jó fényt, ha olyan folyóiratban publikál, ahol a tudományos szakmai háttér hiányzik, ezért célszerű alaposan megvizsgálni a folyóiratot még a cikk megjelenése előtt.

Számos ismerv segíthet eldönteni, hogy az adott folyóirat vajon predátor folyóirat-e. Dönteni igen nehéz, mert néhány ismerv jellemző lehet hiteles open access folyóiratokra is. Ha felmerül a legkisebb gyanú, hogy a folyóirat predátor, célszerű segítséget kérni, vagy tartózkodni a publikálástól.

Predátor folyóiratok jellemzői:

- kéretlen levelekben keresik fel a kutatókat cikkekért folyamodva
- a cikkeket nem válogatják szakmailag, aki fizet, annak megjelenhet a cikke
- szakmai lektorálás mellőzése nélkül gyorsan megjelentetik a cikkeket
- sokszor előre nem informálják a kutatót a közlési díj felszámításáról
- a cikkek szerzői jogát (copyright) a kiadók maguknak tartják meg
- szerkesztőbizottságuk általában kicsi, nem szerepelnek benne a szakma elismert kutatói
- weboldaluk nem professzionális, gépelési hibák, nem működő linkek vannak rajta és sokszor hétköznapi hirdetésekkel van tele
- a kiadó székhelye nem illeszkedik a folyóirat nevéhez (American, British, International...)
- nyugati székhelyet tüntetnek fel, de ténylegesen fejlődő országokban működnek
- a folyóirat neve nem illeszkedik a vállalt küldetéséhez
- a folyóiratban megjelent cikkek tartalmában eltérnek a folyóirat tudományterületétől
- hamisan tüntetnek fel, hogy Thomson Reuters Impakt Faktorról rendelkeznek
- elérhetőségeiknél csak e-mailes, internetes elérést adnak meg, titkolják tényleges működési helyüket
- a folyóiratcímek túl általánosak, túl nagy tudományterületet jelölnek, hogy minél több cikket tudjanak megjelentetni. (pl. Journal of Education)
- össze nem illő tudományterületeket tesznek egy folyóiratba (pl. International Journal of Business, Humanities and Technology)

A komoly tudományos folyóiratok jellemzői:

- szerkesztőbizottságukban az adott tudományterület nemzetközileg elismert kutatói megtalálhatók
- a Thomson Reuters indexeli és Impakt Faktorról látja el, hivatkozásaik ellenőrizhetők
- szerepelnek a Directory of Open Access Journals-ban
- kiadójuk tagja az OASPA-nak

Segítség a vizsgálathoz:

Ha felmerül a gyanú, azonnal kérjék könyvtárosaink segítségét.

Néhány ellenőrizhető lista is segíti az eligazodást.

Az egyik legismertebb segítség Jeffrey **Beall feketelistája**, melyben a nagy valószínűséggel **predátor kiadókat** tünteti fel:

<http://scholarlyoa.com/publishers/>

Született egy **fehérlista** is, melyben keresve a megbízható folyóiratokra és kiadókat lehet rátalálni:

<https://www.journalguide.com/>

Ellenőrizhetjük, hogy az Open Access folyóirat szerepel-e a **Directory of Open Access Journals**-ban:

<https://doaj.org/>

Ellenőrizhetjük, hogy a kiadó tagja-e a **Open Access Scholarly Publishers Association**-nek:

<http://oaspa.org/membership/>

Ellenőrizhetjük a folyóirat Impakt Faktorát a Thomson Reuters oldalán:

<https://jcr.incites.thomsonreuters.com/JCRJournalHomeAction.action?SID=B2-K1vWh6E8K6G57frphBjUMxxC0Px2B8Pqx2B8J-18x2diNNVhmSgx2FwvXs0XqhOfBNgx3Dx3D44InNaoENh4AWX7UIR2LCgx3Dx3D-YwBaX6hN5JZpnPCj2IZNMAx3Dx3D-iywquyb6iMRLFJm7wHskHQx3Dx3D&SrcApp=IC2LS&Init=Yes#>

Kiadó nélküli egyedi parazita folyóiratok:

Néhány parazita folyóirat nem rendelkezik kiadóval, ezek listáját itt ellenőrizhetjük:

<http://scholarlyoa.com/individual-journals/>

Félrevezető hivatkozási adatokat szolgáltató cégek listája:

<http://scholarlyoa.com/other-pages/misleading-metrics/>

Eltérített folyóiratok:

Léteznek ún. eltérített folyóiratok is, amikor egy valós tudományos folyóirat nevét felhasználva egy honlapot generálnak és így próbálják meg megtéveszteni a kutatókat. Ez gyakran olyan folyóiratokkal fordul elő, melyeknek nincs online változata és sokszor honlapja sem.

Ezen eltérített folyóiratokat itt lehet ellenőrizni:

<http://scholarlyoa.com/other-pages/hijacked-journals/>

Felhasznált irodalom:

<https://scholarlyoa.files.wordpress.com/2015/01/criteria-2015.pdf>

<http://www2.aje.com/en/education/other-resources/articles/8-ways-identify-questionable-open-access-journal>

https://www.mtmt.hu/system/files/parazita_folyoiratok.pdf